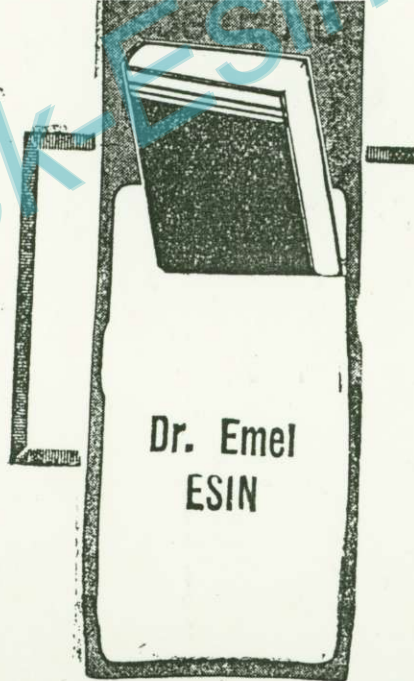

A
ESİN.E
ANN
1971

Annem Muharrir Müfide Ferid TEK

2 - Edebî faaliyetin başlangıcı

332

Tek-Esin Vakfı

Dr.Emel Esin KÜTÜPHANESİ	
Demirb. no:	0332
Tasnif no:	A ESİN.E ANN 1971

Annem Muharrir Müfide Ferid TEK

2 - Edebî faaliyetin başlangıcı

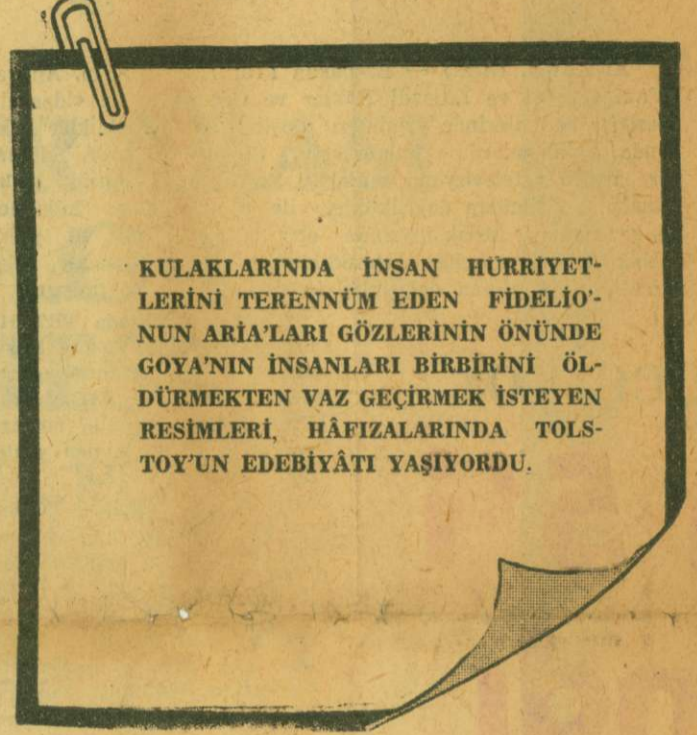

İlâdî 1097'de, Müfide Hanım, babasının ölmeden evvel ifade edilen arzusu vechile, Ahmed Ferid Bey ile evlendi, Meşrutiyetçi olmak hasebi ile Ferid Bey henüz Türkiye'ye döneme diği ve Mısır'da çalışarak yaşadığı için, İzdivaç İskenderiye'de oldu. Bir yıl sonra Meşrutiyetin ilanı üzerine İstanbul'a geldiler. Trablus ve Balkan Harblerinin elemli günlerini Serence-Bey Yokusunda bir evde yaşadılar. Ahmed Ferid Meclis-i Mebûsan Başkâtibi ve daha sonra Kütahya Mebûsu, İfham gazetesinin baş muharriri ve Türk ocağının ilk reisi olmuştu, Türkiye'nin hayırına saydığı kanatlarını Fırkanın emirleri hilâfına da olsa, alenen ve kuvvetle ifade eden Ferid Bey, İttihad ve terakki Fırkasının hoşnudsuzlğunu celb etti. Sinop'a ve daha sonra Bilecik'e sürgün edildi. İlk Umûmî Harb yıllarını, refikası ile birlikte, oralarda geçirdiler.

Menfâ yıllarında, baba dostu Yusuf Akçura'nın teşviki ile, Müfide Hanım ilk eseri «Ay-demir»'i yazdı. Sinop kum salında, zeytinlik bir tepenin yanında, Karadeniz'e ve Münib Selçuklu kalelerine nazır bir evde otururlardı. Müfide Hanım Güneşin Karadeniz üzerinde batarken kaleleri al ışıklara бүрүдүгүнү seyr eder ve bu ilhâm ile gece yarısına kadar yazardı. Genç kadının hayâlî Sinop kıyılarından sâde İstanbul'a doğru değil, Türkistan'a, bütün Türk ilerine uzanıyordu. Çünkü artık Türkçülük mefkûresi de gelişmişti. Bu gelişmede bir kaç âmil belirmekte idi. Osmanlı milletler câmlası dağılmağa yüz tutmuş ve diğer milletler gibi Türkler de, öz kültürlerine dönmeğe başlamıştı. Yusuf Akçura ve diğer İç Asya'lı göçmenler vâsıtası ile müstemleke vaziyetindeki illerde yaşayan soydaşlarının kaderini yakından öğreniyor, merhamet duyuyordu. Bu humanist vecheli bir milliyetçilik idi. Yabancı mekteplerde okuyanlar Avrupa kültürünün son tezahürlerinden Ondokuzuncu yüzyıl «Messianisme»'i nüfûzuna da girmişlerdi. Kulaklarında insan hürriyetlerini terennüm eden «Fidelio'nun «aria»'ları gözlerinin önünde Goya'nın insanları birbirini öldürmekten vaz geçiren, mek isteyen resimleri hâfızalarında Tolstoy'un edebiyâtı yaşıyordu. İç Asya medeniyetinin insânî kıymetlerine, Budd ha'nın telkinlerine de ağıktılar. İslâm Peygamberinin müminin hakkı saydığı fikri inkişâf Türk aydınlarında gelişmekte idi. Bu humanist açıdan Türk milletinin kültür ve tarihine ilgi duyuyorlardı. Böyle hislerle Müfide Hanım'ın 22-25 yaşlarında yazdığı «Aydemir» Türk dünyasında akisler bırakan bir kitap oldu.

E debî faaliyetin yanında Umûmî Harb safhalarının aleyhimize dönlüşü, şuur altı bir korku olarak tezahür ediyordu. Müfide Hanım bu devirde gördüğü bir rü yâyı anlatırdı: İstanbul câmleri ve minâreleri devrilecek gibi sallanıyordu. Bu rüyayı Osmanlı devletinin yıkılmasına yorarak dehşet içinde kalmıştı.

Umûmî Harbin son yılında Ferid Bey menfâden geri çağrılıyor ve Kieve Başkonsolos tayin ediliyordu. Kiev dönüşü

KULAKLARINDA İNSAN HÜRRIYETLERİNİ TERENNÜM EDEN FIDELIO'NUN ARIA'LARI GÖZLERİNİN ÖNÜNDE GOYA'NIN İNSANLARI BİRBİRİNİ ÖLDÜRMEKTEN VAZ GEÇİRMEK İSTEYEN RESİMLERİ, HÂFİZALARINDA TOLSTOY'UN EDEBİYATI YAŞIYORDU.

Müfide Hanım İstanbul'u yabancı orduların işgalinde buldu.

İstanbul câmlerinin sıralandığı Marmara sâhilinin karşı, sına ecebi harb gemileri demir atmıştı. Şehir yabancı askerler ve bayraklarla dolu idi. Korkulan felâket çatıp gelmişti. Türkiye yok olmak tehlike sinde idi. Millî felâketler birbirini takip etti. İstanbullular, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalini öğrenince, minârelere siyah bayraklar asılarak yas tutuldu. Milliyetçiler Sultan Ahmed meydanında bir halk toplantısı hazırlamak istemiş fakat müttefik Ordular Kumandanlığı mâni olmuştu. Bunun üzerine Sultan Ahmed Câmi'inde bir mevlid tertib edildi. Sonunda, yine de Câmi'e sığamıyan ve meydanı dolduran halkın toplantısına, milliyetçiler hitâb edecekleri Câmi için de mevlide de şahid olan Müfide Hanım hislerini aynı gün şöyle kayd ediyordu:

C âmide bir direk dibine oturdum. Gelenlere bakıyordum Uzaktan, yakından, her taraftan, binlerce kadın ve erkek, sessiz-sessiz, Câmi doldurmağa başladılar. Men'edilen «Miting» yerine ve rilen bu mevlide herkes bulunmak istiyordu. Her giren, huşu ile, hürmetle, çekingenlik ile bir kere etrafına bakıyor, sonra başını bükerek ilerliyor. Parlak Ma'bedin güneşli kucagında siyah bir gölge gibi geçiyor. Satvet ve saadet hatırlatan beyaz duvarların muh teşem nazarından saklanmak ister gibi, birbirlerinin arkasına oturuyorlar. Nihayet bu gölge o kadar çoğaldı ki, Câmi de sim-siyah oldu. Çiçekli çimeler, nakışlı direkler, beyaz duvarlar, mebzûl güneş veren pencereler bile hep siyah gözüktü. İlahîler okunmağa başladığı zaman Câmi'nin kendisi de sanki ağılıyordu. Güzel bir ses kadar insana tesir eden bir şey yoktur. Fakat bugün dinlediğim ilâhî kadar bana tesir eden hiç bir ses işitmedim:

«Ey garib bülbül diyârın kandedir?
Bir haber ver, gülzârın kandedir?»

Taze ve doğru haber mi istiyorsunuz?
YENİ ASYA okuyunuz.

